

Soạn bài: Lập dàn ý cho bài văn tự sự kết hợp với miêu tả và biểu cảm

Soạn bài: Lập dàn ý cho bài văn tự sự kết hợp với miêu tả và biểu cảm

I. Kiến thức cơ bản

Câu 1: Phân tích bố cục của bài văn sau, khái quát nội dung của từng phần:

MÓN QUÀ SINH NHẬT

- Mở bài (từ đầu cho đến "bày la liệt trên bàn."): cảnh buổi lễ sinh nhật.
- Thân bài (từ "Vui thì vui thật" cho đến "chỉ gật đầu không nói."): món quà sinh nhật của Trinh tặng Trang.
- Kết bài (đoạn còn lại): cảm nghĩ của Trang về món quà sinh nhật.

Câu 2: Tìm hiểu câu chuyện theo gợi ý sau:

Truyện kể về "món quà sinh nhật" do "tôi" tên là Trang kể ở ngôi thứ nhất.

- Câu chuyện xảy ra ở nhà Trang vào buổi sáng, trong hoàn cảnh bạn bè họp mặt kỉ niệm sinh nhật của Trang.
- Chuyện xảy ra trong đám bạn bè, với ba nhân vật: Thanh, Trinh và Trang. Nhân vật chính là Trinh (Trinh tạo ra sự bất ngờ trong câu chuyện). Mỗi nhân vật mang một tính cách: Trang thì sôi nổi, vội vàng, còn Trinh thì vui vẻ, điềm tĩnh ...
- Câu chuyện diễn ra rất thú vị, có sự vui vẻ, nhưng bồn chồn chờ đợi. Điểm đỉnh câu chuyện ở việc chờ đợi Trinh đến và kết thúc khi món quà mừng sinh nhật của Trinh được "trình diện". Câu chuyện kết thúc khi Trang hiểu ý nghĩa món quà sinh nhật mà Trinh tặng cho và hết sức bất ngờ vì nó là dấu ấn một kỉ niệm đẹp của hai người trong vườn cây ổi.
- Các yếu tố miêu tả, biểu cảm đã đưa người đọc vào một tâm trạng chờ đợi của Trang đối với Trinh để rồi sau đó thấy tấm

lòng rất đáng quý của bạn. Yếu tố miêu tả và biểu cảm có tác dụng nâng ý nghĩa món quà sinh nhật lên thành một kỉ niệm, đầy ấn tượng. "Nó không phải là món quà mua vội vàng trên vỉa hè, trong cửa hiệu, chỉ cốt bỏ tiền ra là mua được, mà nó là cả một tấm lòng trân trọng của Trinh ; Trinh đã áp ủ, nâng niu, hằng nghĩ đến suốt bao ngày nay".

Câu 3: Nhận xét về thứ tự kể của văn bản Món quà sinh nhật.

Câu chuyện về món quà sinh nhật được kể lồng vào câu chuyện sinh nhật như thế nào? Người kể chỉ kể chuyện hiện tại hay còn kể chuyện đã xảy ra trong quá khứ?

Câu 4: Dàn ý của một bài văn tự sự có kết hợp với miêu tả và biểu cảm.

Gợi ý: Bài văn tự sự bố cục thành ba phần.

Phần Mở bài có nhiệm vụ giới thiệu sự việc, nhân vật và tình huống xảy ra câu chuyện; có khi, kết cục của câu chuyện được kể ngay ở phần Mở bài, sau đó mới kể ngược lại diễn biến.

Phần Thân bài có nhiệm vụ kể lại diễn biến câu chuyện theo một trình tự nào đó, nội dung của phần này hướng tới trả lời những câu hỏi như:

- Chuyện xảy ra ở đâu?
- Vào thời điểm nào?
- Chuyện xảy ra với ai?
- Chuyện xảy ra như thế nào? ...
- Yếu tố miêu tả được sử dụng kết hợp khi kể về người, vật, khung cảnh,... Yếu tố biểu cảm được sử dụng để bày tỏ tình cảm, thái độ của người kể đối với đối tượng được kể hoặc của nhân vật đối với nhân vật.

Phần Kết bài có nhiệm vụ nêu kết cục của câu chuyện và suy nghĩ, tâm trạng của người kể hoặc nhân vật.

II. Rèn luyện kĩ năng

Câu 1: Tóm tắt dàn ý của văn bản *Cô bé bán diêm*.

Gợi ý: Đọc lại văn bản và tóm tắt dàn ý theo bố cục ba phần. Đoạn lược dẫn ở phần đầu đoạn trích xem như phần Mở bài. Lưu ý tóm tắt diễn biến câu chuyện theo mỗi lần quẹt diêm của cô bé bán diêm.

Câu 2: Nhận xét về việc sử dụng kết hợp giữa tự sự, miêu tả và biểu cảm trong văn bản *Cô bé bán diêm*.

Gợi ý: Miêu tả và biểu cảm có tác dụng như thế nào trong việc tạo ra

sức truyền cảm của lời kể? Lòng thương cảm của tác giả được thể hiện như thế nào?

- Cảm nghĩ về người bà của cô bé bán diêm?
- Cảm giác rét buốt được gợi tả ra sao?
- Hình ảnh những que diêm và niềm mơ ước của cô bé?
- Sự đối lập giữa mơ ước và thực tại?
- Hình ảnh cô bé ở cuối đoạn trích?

Câu 3: Cho đề bài: "Một kỉ niệm xúc động và nhớ mãi với một người bạn lúc tuổi thơ". Hãy lập dàn ý trong đó có chỉ rõ việc sử dụng yếu tố miêu tả và biểu cảm.

Gợi ý: Trước hết, phải tưởng tượng ra toàn bộ diễn biến của câu chuyện. Sau đó mới triển khai lập ý theo bố cục của bài văn. Có thể kể như câu chuyện đang diễn ra hoặc kể bắt đầu từ hiện tại mà nhớ về tuổi ấu thơ. Việc lựa chọn cách kể, trình tự kể sẽ quy định dàn ý.